

چکیده مقاله‌ها به فارسی

بررسی اثر زمان‌بندی بازار بر ساختار سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران

پریسا مهاجری : دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
 رضا طالبلو* : دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
 آیلر رهنما : دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

بر اساس نظریه زمان‌بندی بازار در چارچوب ساختار سرمایه، زمان انتشار سهام به قیمت سهام بستگی دارد. بدین ترتیب که مدیران، سهام را زمانی منتشر می‌کنند که نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری‌اش بالا است. در حقیقت، هنگامی که سهام شرکت در بازار بیش از ارزش واقعی‌اش باشد، انتشار سهام به نفع شرکت است. در این مقاله با استفاده از داده‌های پانل ۵۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۸، تأثیر زمان‌بندی بازار بر ساختار سرمایه بررسی می‌شود. الگوی برآورد شده در این مقاله، یک الگوی پویای جزئی با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) و برآوردگر آرلانو-باند است. یافته‌ها نشان می‌دهند که یک-زمان‌بندی بازار بر ساختار سرمایه شرکت در بورس اوراق بهادار تهران اثر می‌گذارد. دو-وضعیت بازار به طور قابل توجهی تأثیر منفی بر ساختار سرمایه دارد که به این معنا است که در بازارهای داغ، مدیران اقدام به انتشار سهام بیشتر و بدهی کمتر می‌کنند. سه-اندازه شرکت و دارایی‌های مشهود، اثر مثبت و معنی‌داری بر نسبت اهرم دارند. در حقیقت شرکت‌های بزرگتر با دارایی‌های مشهودتر که ریسک نکول کمتری دارند، بدهی نسبتاً بیشتری را نگهداری می‌کنند. چهار-متغیر سودآوری بر اهرم شرکت، تأثیر منفی دارد. پنج-تحریم و نرخ ارز اثر منفی و معنی‌داری بر ساختار سرمایه دارند.

کلیدواژه‌ها: ساختار سرمایه؛ مالیه شرکتی؛ نظریه زمان‌بندی بازار؛ عرضه عمومی اولیه.

طبقه‌بندی JEL: G00، G19، G39، G40

* Talebloo.r@gmail.com

ارزیابی مالی نیروگاه زمین‌گرمایی مشکین‌شهر مفروض بر خرید تضمینی برق

حسین امیری* : دانشکده اقتصاد، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
محمدحسین کریم : دانشکده اقتصاد، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
فریبا اسدی : بخش مهندسی صنایع، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

چکیده

به رغم پتانسیل بالای مخازن زمین‌گرمایی در منطقه مشکین‌شهر، اما تنها شاهد ورود دولت به استحصال برق از انرژی زمین‌گرمایی می‌باشیم، زیرا هزینه تمام شده برق زمین‌گرمایی مشکین‌شهر بیشتر از قیمت تعادلی بازار برق است و ورود بخش خصوصی را متحمل ضرر می‌کند. لذا دولت جهت تشویق سرمایه‌گذاران بخش خصوصی، سیاست خرید تضمینی برق زمین‌گرمایی را اتخاذ کرده است. این پژوهش به ارزیابی مالی نیروگاه زمین‌گرمایی مشکین‌شهر مفروض بر خرید تضمینی دولت با استفاده از روش‌های ارزش سالیانه خالص، تفاضل درآمد یکنواخت سالیانه و هزینه یکنواخت سالیانه پرداخته است. درآمد یکنواخت سالیانه از خرید تضمینی دولت تأمین می‌گردد و هزینه یکنواخت سالیانه بر اساس مؤلفه‌های فنی-اقتصادی نیروگاه زمین‌گرمایی و پارامترهای کلان اقتصادی تعیین می‌شود. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که با نرخ تنزیل ۱۴ درصد، احداث نیروگاه زمین‌گرمایی کاملاً توجیه‌پذیر است، اما اگر حداقل نرخ مورد انتظار سرمایه‌گذار بیشتر از ۵۴ درصد باشد، احداث نیروگاه توجیه اقتصادی ندارد. همچنین در صورتی که مدت‌زمان احداث نیروگاه زمین‌گرمایی مشکین‌شهر مشابه دولت بیش از ۱۳ سال و ۵ ماه به طول بیانجامد، تولید برق زمین‌گرمایی مقرون به صرفه نیست.

کلیدواژه‌ها: ارزیابی مالی؛ نیروگاه زمین‌گرمایی مشکین‌شهر؛ خرید تضمینی؛ ارزش سالیانه خالص.
طبقه‌بندی JEL: D61، Q48، Q39، Q29

* H.amiri@khu.ac.ir

نقش شفافیت مالی در کیفیت زیرساخت حمل و نقل جاده ای در جنوب صحرای آفریقا

احمد تارووره یاکوبو* : بخش اقتصاد، دانشگاه ایلورین، ایلورین، نیجریه.
اسماعیل آرمو محمد : بخش اقتصاد، دانشگاه لاگوس، لاگوس، نیجریه.

چکیده

توسعه زیرساخت های حمل و نقل، به ویژه زیرساخت های حمل و نقل جاده ای نقش مهمی در رشد فعالیت های اقتصادی ایفا می کند. به همین دلیل، کشورهای سراسر جهان، کشورهای آفریقای جنوبی و صحرای آفریقا، تلاش های زیادی برای بهبود کیفیت این زیرساخت انجام داده اند. با این حال، نتایج این تلاش ها در کشورهای جنوب صحرای آفریقا چندان محسوس نبوده است. کیفیت شبکه های جاده ای در کشورهای جنوب صحرای آفریقا نسبت به سایر مناطق جهان نسبتاً پایین است. این مساله، ضرورت بررسی عوامل تعیین کننده کیفیت زیرساخت های جاده ای، به ویژه نقش شفافیت مالی، را نشان می دهد.

در مطالعه حاضر، از روش خودرگرسیون با وقفه های توزیعی پانلی، با تمرکز بر میانگین تلفیقی گروه (PMG)، میانگین گروه (MG) و برآورد کننده اثرات ثابت پویا (DFE) بر روی داده های پانل سالانه ۳۴ کشور آفریقایی زیر صحرای آفریقا در طی سال های ۲۰۰۶-۲۰۱۸ استفاده شده است. همچنین، از الگوی پانلی غیرعلی Dumitrescu-Hurlin برای تعیین رابطه تصادفی بین شفافیت مالی و کیفیت زیرساخت های حمل و نقل جاده ای استفاده شده است. یافته های این مطالعه نشان داده است که فعالیت های مالی شفاف تر برای بهبود کیفیت زیرساخت های حمل و نقل جاده ای در کشورهای زیر صحرای آفریقا در دراز مدت با ارزش ضریب ۰/۰۰۸ مؤثر است. علاوه بر این، بدهی عمومی و سرمایه گذاری خصوصی برای بهبود درازمدت کیفیت زیرساخت های جاده ای در منطقه (به ترتیب با ضریب ۰/۰۲۲ و ۰/۱۰۲) بسیار مهم هستند. بنابراین، این مطالعه توصیه می کند که برای دستیابی به کیفیت بهتر زیرساخت های حمل و نقل جاده ای، شفافیت بهتر فعالیت های مالی در این کشورها تقویت شود.

کلیدواژه ها: زیر ساخت حمل و نقل جاده ای؛ شفافیت مالی؛ الگوی خودرگرسیون با وقفه های توزیعی پانلی؛ جنوب صحرای آفریقا.

طبقه بندی JEL: H30, R42.

* taruwere@yahoo.com

تجارت آب مجازی بین ایران و اتحادیه اروپا (EU28) - یک تحلیل بخشی-کشوری با استفاده از الگوی داده-ستانده

مهران زارعی* : بخش اقتصاد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.
زهرا نصراللهی : بخش اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

چکیده

افزایش سریع تقاضا به همراه محدودیت عرضه، منابع آب در ایران را تحت فشار بی‌سابقه‌ای قرار داده و بر این اساس، اتخاذ سیاست‌های بهینه مدیریت منابع آب امری ضروری به نظر می‌رسد. واردات آب مجازی به عنوان یک سیاست امیدوارکننده برای رهایی کشورهای کم‌آب از بحران کمبود آب مطرح شده است. در این راستا، هدف این مطالعه، محاسبه جریان‌های آب مجازی بین ایران و اتحادیه اروپا در سال ۱۳۹۰ است. برای این منظور از الگوی داده-ستانده استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که کشور ایران در تجارت با اتحادیه اروپا، به طور خالص واردکننده آب مجازی بوده، به طوری که خالص واردات آن به حدود ۶۶۷ میلیون مترمکعب می‌رسد. بیشترین صادرات آب مجازی ایران به اتحادیه اروپا به ترتیب مربوط به آلمان، اسپانیا و ایتالیا است که ۷۴ درصد کل صادرات آب مجازی را به خود اختصاص داده اند. در مقابل، هلند، آلمان و اتریش بیشترین صادرات آب مجازی را به ایران داشته‌اند به طوری که ۶۸/۸ درصد از کل واردات آب مجازی ایران از اتحادیه اروپا مربوط به این کشورها بوده است. در حالی که حجم واردات آب مجازی ایران از این اتحادیه حدود ۲ برابر صادرات آب مجازی است، ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا بیش از ۷/۶ برابر صادرات آن است. در پژوهش حاضر یک شاخص جدید (شاخص U) تعریف شده که نشان می‌دهد صادرات ایران به اتحادیه اروپا، پرآب‌بر؛ اما واردات آن از این اتحادیه کم‌آب‌بر است.

کلیدواژه‌ها: تحلیل داده-ستانده؛ تجارت آب مجازی؛ ایران؛ اتحادیه اروپا؛ بخش‌های اقتصادی.
طبقه‌بندی JEL: Q25, C67

* zmehran114@gmail.com

اثر ترتیبات نهادی متفاوت بر آزمایشات آبیاری با وجود عدم تقارن قدرت

ملیحه پورعلی*	: گروه اقتصاد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
هادی امیری	: گروه اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
وحید مقدم	: دانشکده اهل بیت، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
علیرضا کمالیان	: گروه اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

اقتصاد مملو از موقعیت‌هایی است که افراد مجبورند تحت قواعد متفاوت تصمیم‌گیری کنند. الگوسازی رفتار افراد تحت این قواعد متفاوت در شاخه اقتصاد آزمایشگاهی دنبال می‌شود. مقاله حاضر، با بهره‌گیری از اقتصاد آزمایشگاهی به چند پرسش مهم نهادی اقتصاد ایران در حوزه حکمرانی پرداخته است. داده‌های تحقیق از اجرای ۴۸۰ دور شبیه‌سازی بهره‌برداری از یک منبع مشترک در شرایطی که بهره‌برداران در برداشت از منبع، قدرت نامتقارن داشته‌اند، ایجاد شده است. ترتیبات نهادی بدیل که هر یک بازنمایی از حکمرانی متفاوت منابع طبیعی است، در این آزمایش‌های تجربی شبیه‌سازی شده است. در این مقاله، تمرکز روی سه عامل ارتباط بهره‌برداران، منشاء قاعده‌گذاری (خود بهره‌برداران یا دولت) و ضمانت اجرای قواعد (میزان و احتمال جریمه خاطیان) بوده است. نتایج نشان می‌دهد در شرایطی که به بهره‌برداران امکان قاعده‌گذاری داده شود، بهره‌برداری از منبع طبیعی برابرتر از حالتی است که قاعده‌گذاری به دولت سپرده شود. در حالت قاعده‌گذاری برون‌زا، بدترین شیوه بهره‌برداری، حالتی است که دولت نتواند ضمانت اجرای قواعد را تأمین کند (احتمال جریمه کم باشد). در این شرایط بهره‌برداری از منبع حتی از حالت بدون قاعده (دسترسی باز) نابرابرتر است. قاعده‌گذاری برون‌زا به کمرنگ شدن انگیزه‌های نوع دوستانه می‌انجامد.

کلیدواژه‌ها: ترتیبات نهادی؛ اقتصاد آزمایشگاهی؛ منبع مشترک؛ قاعده‌گذاری؛ عدم تقارن قدرت.
طبقه‌بندی JEL: C90, D47, N40

* mporpirali@yahoo.com

توزیع مسیرهای تاثیرگذاری گردشگری خارجی در ایران - کاربرد تحلیل مسیر ساختاری

فاطمه بزازان* : بخش اقتصاد، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

چکیده

به دلیل چالش‌های سیاسی، گردشگری خارجی در ایران رشد زیادی ندارد و امید رونق آن پس از لغو تحریم‌های اقتصادی وجود دارد. لغو تحریم‌ها ممکن است ثبات سیاسی و اقتصادی به همراه داشته و گردشگران بیشتری را به ایران بیاورد. در این راستا هدف این مقاله بررسی تأثیر توزیع مخارج گردشگران خارجی در ایران با استفاده از تحلیل مسیر ساختاری در چارچوب ماتریس حسابداری اجتماعی است. پایه آماری تحقیق، ماتریس حسابداری اجتماعی سال ۱۳۹۰ مرکز پژوهش‌های مجلس و درآمد گردشگری خارجی در سال ۱۳۹۷ است. نتایج نشان می‌دهد که گروه‌های پردرآمد از ورود گردشگر خارجی بیشتر منتفع می‌شوند و نابرابری بیشتری بین دهک‌های گروه درآمد خانوارهای شهری و روستایی ایجاد می‌شود. علاوه بر این، نتایج رویکرد تحلیل مسیر ساختاری نشان می‌دهد که بیشتر مسیرهای موثر بر درآمد خانوار از عوامل تولید عبور می‌کند و درآمد مختلط سهم قابل توجهی در مسیرهای میانی دارد و سهم آن در اثر کل برای گروه‌های با درآمد بالاتر به طور قابل توجهی بیشتر از گروه‌های با درآمد متوسط و پایین است.

کلیدواژه‌ها: ماتریس حسابداری اجتماعی؛ تحلیل مسیر ساختاری؛ گردشگری خارجی.

طبقه‌بندی JEL: Z30, E16

---

* fbazzazan@alzahra.ac.ir

ترجیحات دگرخواهانه و ترتیبات نهادی گوناگون در بهره برداری از آب رودخانه: نتایج اقتصاد آزمایشگاهی در ایران

محمد مهدی کمال : گروه اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
هادی امیری* : گروه اقتصاد، دانشگاه اصفهان، ایران.
وحید مقدم : دانشکده اهل بیت، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
داریوش رحیمی : گروه جغرافیای طبیعی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

هدف اصلی این پژوهش یافتن راهکارهایی برای حل مساله عدم تقارن قدرت در بهره برداری از منابع آبی است. به این منظور دو رویکرد کلی، یکی مبتنی بر ویژگی‌های فردی بهره برداران، به صورت خاص ترجیحات آن‌ها و دیگری مبتنی بر شرایط نهادی بهره برداری ارائه شده است. هر دو رویکرد با استفاده از اقتصاد آزمایشگاهی و در قالب الگوی تحلیل و توسعه نهادی مورد آزمون قرار گرفته است.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که ایجاد کالای باشگاهی در پایین دست رودخانه و همچنین حمایت از مقررات محلی (با نظارت درونی)، می‌تواند توزیع آب را در بین کاربران یکنواخت تر کند. همچنین، مقررات محلی می‌تواند اثر بیشتری در توزیع آب نسبت به ایجاد کالای باشگاهی داشته باشد. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از طریق آزمایش و بازی حلقه نشان می‌دهد که در صورتی که بهره برداران بالادستی دارای گرایش اجتماعی با رویکرد دگرخواهانه باشند، تأثیرات مثبتی بر بهره برداری افراد دیگر دارد؛ به طوری که بهره برداران پایین دستی نیز از آب بهره مند خواهند شد. این تحقیق می‌تواند برای حل مشکلات زیست محیطی ایران دلالت‌هایی داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: جهت‌گیری ارزش اجتماعی؛ کالای باشگاهی؛ قدرت نامتقارن؛ چارچوب تحلیل و توسعه نهادی؛ تحلیل نهادی.

طبقه‌بندی JEL : P32, D02, O17, R11, R52

* H.amiri@ase.ui.ac.ir

اثر کیفیت حکمرانی بر توسعه فعالیت‌های نوآورانه در کشورهای منتخب منا

سجاد برخوردار*
ناصر علی عظیمی
: دانشکده اقتصاد، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
: گروه اقتصاد، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.

چکیده

حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان، هدف مهمی برای کشورهای در حال توسعه است. دستیابی به این هدف نیازمند بهبود بنیان‌های مختلف از جمله نوآوری است. کیفیت حکمرانی عامل مهمی در خلق بنیان‌های نوآوری و بهبود فعالیت‌های نوآورانه به شمار می‌آید. در این مقاله، اثر کیفیت حکمرانی بر بهبود نوآوری در کشورهای منتخب منا در دوره زمانی ۲۰۰۹-۲۰۱۸ بررسی شده است. در این مقاله، الگوی تجربی و روش داده‌های پانل برای بررسی رابطه بین کیفیت حکمرانی و فعالیت‌های نوآورانه با لحاظ کردن متغیرهای کنترلی مانند تورم، اعتبارات داخلی توسط بخش مالی (درصدی از تولید ناخالص داخلی)، خالص جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، و تجارت (درصدی از تولید ناخالص داخلی) استفاده شده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که کیفیت حکمرانی اثر مثبت و معنادار بر عملکرد نوآوری در کشورهای منتخب منا داشته است. اثر مثبت زیرشاخص‌های کیفیت حکمرانی بیانگر آن است که جهت تشویق فعالیت‌های نوآوری نیاز به بهبود محیط نهادی است. نتایج همچنین نشان داد که تجارت در کشورهای منتخب منا، نه تنها آسیب می‌رساند بلکه موجب عدم تشویق فعالیت‌های نوآورانه نیز می‌شود. بر اساس نتایج به دست آمده، بهبود کیفیت حکمرانی با تمرکز بر کارایی دولت و کنترل فساد برای فعالیت‌های نوآورانه در این کشورها اساسی است.

کلیدواژه‌ها: کیفیت حکمرانی؛ نوآوری؛ کشورهای منا؛ تجارت.

طبقه‌بندی JEL: H11, O31, O38

* barkhordari@ut.ac.ir

تأثیر روش های مختلف پیش پردازش داده برای پیش بینی شاخص بورس تهران با استفاده از شبکه عصبی حافظه کوتاه و دراز مدت ماندگار

امین امینی مهر* : گروه مدیریت، موسسه آموزش عالی ارشاد دماوند، تهران، ایران.
علی رئوفی : دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
اکبر امینی مهر : دانشکده حسابداری مدیریت و اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران ایران.
امیرحسین امینی مهر : دانشکده مهندسی کامپیوتر، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران

چکیده

در این تحقیق به منظور پیش بینی داده های سری زمانی مالی با استفاده از شبکه عصبی حافظه کوتاه و دراز مدت ماندگار، تاثیر روش های مختلف پیش پردازش داده ها با همدیگر مقایسه شده است. در روش اول، داده های مربوط به ۷۸ شاخص تکنیکال به الگوریتم تحلیل مولفه های اولیه داده شده و با استفاده از خروجی های آن، الگوی پیش بینی، پیاده سازی شده است. در روش دوم، به جای استخراج مؤلفه های موثر، برای انتخاب موثر ترین متغیر ها از الگوریتم جنگل تصادفی استفاده شده است. در آزمایشی دیگر، از متغیر های تولید شده توسط راهبرد های تکنیکال برای توسعه الگوریتم پیش بینی استفاده شده است. در آخر، با استفاده از الگوی یادگیری عمیق سری زمانی تغذیه شده توسط وقفه های متغیر وابسته، یک بار با کمک موجک و نوفه زدایی و بار دیگر بدون موجک پیش بینی انجام شده است. نتایج حاصل شده از توابع متعدد سنجش خطا از جمله MAE, MAPE, MSE و نیکویی برازش بر روی داده های آزمون نشان داد که الگوی یادگیری عمیق به همراه موجک، بهترین پیش بینی را بر روی شاخص بورس تهران ارائه داده اند. در نهایت آزمون دیاپود-ماریانو نشان داد که اختلاف دقت روش های مقایسه شده در این تحقیق از حیث آماری معنی دار هستند. به طور خلاصه، این تحقیق نشان داد که با وجود این که الگوی های یادگیری عمیق، توان خوبی برای استخراج دانش از میان داده های سری زمانی مربوط به شاخص بورس تهران را دارند، این عملکرد با استفاده از تکنیک نوفه زدایی موجک بهبود می یابد.

کلیدواژه ها: بازار بورس تهران؛ پیش بینی قیمت؛ شبکه عصبی عمیق؛ پیش پردازش مؤلفه ها؛ استخراج دانش.
طبقه بندی JEL: C32, C45, C52, C53, C58

* aminaminimehr@outlook.com

حداقل دستمزد حقیقی و اشتغال غیر رسمی در ایران

شهریار زروکی*
مستانه یدالهی اطاقسرا
: گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
: گروه اقتصاد، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

چکیده

هدف این مقاله، بررسی تأثیر حداقل دستمزد حقیقی بر اشتغال غیر رسمی در مناطق شهری و روستایی ایران به تفکیک استان‌ها در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ است. بدین منظور با بهره‌گیری از ریزداده‌های طرح هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی و با استفاده از شاخص حداقل دستمزد، نسبت اشتغال غیر رسمی به اشتغال کل محاسبه شد.

پردازش اولیه داده‌ها نشان می‌دهد در بازه زمانی مذکور، یک سوم از شاغلین شهری و بیش از نیمی از شاغلین روستایی در مشاغل غیر رسمی فعالیت دارند. در ادامه به برآورد الگوی پژوهش به روش اقتصادسنجی داده‌های پانلی پرداخته شد. نتایج حاصل از برآورد با الگوی اثرات تصادفی حاکی از آن است که حداقل دستمزد حقیقی و بار مالیاتی تأثیر مستقیم بر اشتغال غیر رسمی شهری دارند. در مناطق روستایی برآورد الگوی پژوهش با الگوی اثرات ثابت (و برآوردگر حداقل مربعات تعمیم یافته شدنی) نشان می‌دهد حداقل دستمزد حقیقی، بار مالیاتی و ضریب جینی تأثیر مستقیم بر اشتغال غیر رسمی دارند. همچنین ضریب اثر تعاملی حداقل دستمزد حقیقی با توجه به نرخ بیکاری نشان می‌دهد در مناطق شهری افزایش نرخ بیکاری سبب افزایش اثر مستقیم حداقل دستمزد حقیقی بر اشتغال غیر رسمی و در مناطق روستایی افزایش نرخ بیکاری سبب کاهش تأثیر مستقیم حداقل دستمزد حقیقی بر اشتغال غیر رسمی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: اشتغال غیر رسمی؛ ایران؛ حداقل دستمزد حقیقی؛ داده‌های پانلی.

طبقه‌بندی JEL: J46, J38, C23

* sh.zaroki@umz.ac.ir

الگوی بهینه سازی پرتفوی میانگین- ارزش در معرض خطر بر مبنای توسعه الگوی کوله پشتی: رویکرد پارامتری و ناپارامتری

فرشته واعظی*
 سید جعفر سجادی
 احمد ماکویی

: گروه مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران.
 : گروه مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران.
 : گروه مهندسی صنایع، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران.

چکیده

یکی از مهم ترین خلاء هایی که در بهینه سازی پرتفوی (سبد دارایی) وجود دارد، ارائه الگو هایی با توانایی ارائه تعداد بهینه هر دارایی است. به این دلیل که در برخی موارد در تبدیل وزن بهینه هر دارایی به تعداد بهینه هر دارایی، عدد حاصله به صورت یک عدد صحیح نمی باشد و این نکته باعث ایجاد اخلاص در بهینه سازی پرتفوی می شود. بعلاوه، با استفاده از راهبرد مناسب، بهینه سازی پرتفوهایی شامل سهام هایی با قیمت نسبتا بالا امکان پذیر می باشد. در این راستا، در این پژوهش، با در نظر گرفتن محدودیت های کاردینالیته، کمیت و بودجه، یک الگوی بهینه سازی پرتفوی دو هدفه بر اساس توسعه الگوی کوله پشتی ارائه شده است. تابع هدف اول، به دنبال بیشینه کردن بازدهی مورد انتظار پرتفوی و تابع هدف دوم، به دنبال کمینه کردن ارزش در معرض خطر پرتفوی می باشد. برای اندازه گیری ارزش در معرض خطر، دو روش پارامتری (ماتریس واریانس- کوواریانس) و ناپارامتری (تاریخی) استفاده و مقایسه شده اند. همچنین، برای برآورد نوسانات شرطی بازدهی در ماتریس واریانس- کوواریانس از بهترین الگوی از بین الگوی های خانواده گارچ استفاده شده است که بر اساس اندازه گیری و مقایسه معیارهای مختلف برگزیده شده است. سرانجام، از الگوریتم ژنتیک رتبه بندی نامغلوب II برای حل الگوی پیشنهادی استفاده شده است. برای نشان دادن کاربرد الگوی پیشنهادی، یک نمونه واقعی از بازار سهام ایران حل شده است.

کلیدواژه ها: بهینه سازی پرتفوی؛ مسئله کوله پشتی؛ ارزش در معرض خطر؛ الگوهای خانواده گارچ؛ الگوریتم ژنتیک رتبه بندی نامغلوب II.

طبقه بندی JEL: G11, G32, G53, C58, G15

* Fereshteh_vaezi@ind.iust.ac.ir

راهبرد بهینه متنوع سازی صادرات محصولات شیمیایی ایران با استفاده از نظریه فضای محصول و پیچیدگی اقتصادی

انور خسروی : بخش اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
سعید دائی کریم زاده* : بخش اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
بهروز شاهمرادی : گروه اقتصاد علم، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران.
هیرش سلطان پناه : بخش مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سنندج، ایران

چکیده

دستیابی به رشد اقتصادی پایدار اقتصادی در آینده، مستلزم سرمایه گذاری در توانمندی های تولیدی است که منجر به متنوع سازی صادرات شود. با توجه به راهبردی بودن صنعت شیمیایی در دنیا به طور عام و در ایران به صورت خاص، و همچنین تأثیرگذار بودن آن بر صنایع بالادست و پایین دست، تعیین راهبرد بهینه متنوع سازی صادرات در این صنعت از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این راستا، از نظریه پیچیدگی اقتصادی (که مبنایی برای شناسایی فرصت های با پتانسیل بالا در جهت تنوع صادراتی است) و نظریه فضای محصول (که ابزاری قدرتمندی برای شناسایی راهبردها است)، استفاده شده است. با تحلیل داده های حاصل از میانگین صادرات پنج ساله (۲۰۱۴-۲۰۱۸) برای ۱۲۸ کشور و رسم فضای محصول، نتایج بیانگر آن است که ایران از میان ۹۲۱ محصول شیمیایی شش رقمی سامانه هماهنگ شده، در صادرات ۷۸ کد محصول رقابت پذیر، در صادرات ۲۹۵ کد محصول دارای پتانسیل فعال شدن و در صادرات ۵۸۴ کد محصول رقابت پذیر نبوده و فاقد پتانسیل فعال شدن است. سپس با اضافه کردن دو محدودیت جدید به الگو، محصولات بالقوه فعال به ۱۴۵ محصول کاهش یافت. در پایان با اجرای پنج راهبرد تصادفی، حریم صافانه، درجه بالا، درجه پایین و حداکثری روی شبکه محصولات شیمیایی ایران که به صورت یک شبکه عمومی مقیاس آزاد است؛ این نتیجه حاصل شد که ترکیبی از راهبردهای حریم صافانه و حداکثری، زمان انتشار شبکه را به کمترین مقدار ممکن می رساند. در آخر، با ترکیب این دو راهبرد، راهبرد بهینه، استخراج و نقشه راه و اولویت بندی ۱۴۵ محصول در راستای تنوع صادراتی مشخص شد.

کلیدواژه ها: متنوع سازی صادرات؛ محصولات شیمیایی؛ پیچیدگی اقتصادی؛ راهبرد بهینه؛ فضای محصول.

طبقه بندی JEL: D61, D85, F16, L25

* saeedkarimzade@yahoo.com